

FORRADALMÁR ELŐDEINK

Százhatvan hősünk arcképcsarnoka

Míg lelketekben egy szikra tűz fog égni,
Addig mindig előre, vörös magyarok!
S az eredményt ti is el fogjátok érni,
Én is elérem — habár meghalok ...

— írta *Ligeti Károly*, volt vas munkás, forradalmár, internationalista harcos, akit a fehérek 1919 nyarán, több szibériai bolsevik vezetővel együtt, Omszk felszabadulásának előestéjén végeztek ki. Élete és halála, s amit a fenti négy sorban tömören összefoglalt ember s költő, forradalmi hitvallása példáz — sok magyar forradalmár sajátja. Róluk szól az *MSZMP Központi Bizottsága Párttörténeti Intézetének* új kiadványa, a *Forradalmár elődeink*, mely 160 munkásmozgalmi harcos portréjának bemutatásával állít emléket azoknak, akik életüket a közönségért vívott harcnak szentelték, s akik közül legtöbben mártírhálált haltak.

A könyv bevezetőjét annak szerkesztője, *Bakó Ágnes* írta, az életrajzokat *Bakó Ágnes*, *Aranyossi Magda*, *Kelen Jolán* és *Láng Péter*, mindnyájan a Párttörténeti Intézet munkatársai. A bevezető tudó

sít a kiadvány létrejöttének körülményeiről: az összeállítást a *Budapesti KISZ Bizottság* kezdeményezte, a kiadó szerepét a *Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár* vállalta, s a gondolat realizálását, azaz az anyag összeállítását és szerkesztését a Párttörténeti Intézet. A Forradalmár elődeink című kötet a munkásmozgalmak kiemelkedő harcosai életpályájának bemutatásával állít elénk példát. „Nagy többségük még alig volt húszéves, máris a forradalmi mozgalom élvonalában dolgozott” — írja *Bakó Ágnes*. S egyben érzékelteti e vállalkozás nehézségét, hiszen áldozatkész emberek tömege vett részt a mozgalomban, „közülük sokan lettek kiemelkedő harcosok, forradalmárok, és életüket is áldozták a nagy ügyért”. A sok áldozatkész, önzetlen ember életét egyetlen kötetben összefogni nem lehet, ezért ezt a kötetet a szerkesztő és munkatársai kezdték, egy sorozat első részének tekintik.

160 forradalmár pályáját s emberi arcát mutatja be a kötet, *Alpári Gyulától*, az Inprekorr szerkesztőjétől a spanyolországi, ebrói fronton fiatalon elesett *Zsinkó Vilmosig*. Fajdalmas és felemelő névsor — tragikus és csodálatra méltó

sorsok! A kis hazai ablak a nagyvilág felé tárul ki: a magyar kommunisták mindenütt ott voltak, ahol az emberiség közös ügyéért, a népek szabadságáért, a békéért helyt kellett állni. Itthon, az illegalitásban és az ellenállási mozgalomban, a faszizmus elleni fegyveres harcban: a tizenhetes nagy forradalomban; Oroszországban: Európa különböző országainak haladó mozgalmáiban, a spanyolországi Nemzetközi Brigádban, Belgiumban és Svájcban, a párizsi barikádokon a Résistance részvevőiként, s a szovjet csapatok oldalán a náci járom alól felszabadító harcokban — s a felszabadulás után — sajnos, ezt csak kevesen érték meg közülük — az új Magyarország felépítésének küzdelmeiben.

Sokukat a magyarországi fehérterror, majd a későbbi évek ádáz üldözése gyilkolta meg, majd a nyilas csöcselék; sokukat a hitleristák, a Gestapo. Többen közülük a személyi kultusz áldozataivá váltak, mások 1956-ban veszítették életüket a szocialista haza védelmében.

Munkások, parasztok és értelmiségiek; nyomdászok, mérnökök és írók arca rajzolódik fel e kötetben, s bár egyéniségük színes, különböző — céljuk egy és azonos volt: a haladásért

vívott önzetlen, áldozatkész, felelősségteljes harc tudatos vállalása.

Ez az azonos cél hozta együvé az elméleti biológia egyik megalapítóját, *Bauer Tibort* (*Kaffka Margit* férje) a géplakatos *Glasz Imrével* (Párizsban végezte ki a Gestapo, másik négy magyar társával együtt), vagy 1919 augusztusában az ifjan meggyilkolt költővel, *Leél Leóval*, aki a KMP-nek megalakulása óta tagja volt, s a Vörös Hadsereg zászlóalj-politikai megbízottja a Tanácsköztársaság idején.

Gorkij mondása jut eszünkbe: „... ha én nem gondolok magamra, ki más gondolna rám? De ha csak magamra gondolok, mitvégre születtem?” A forradalmárok százainak szemé előtt ez az eszme lebegett. Úgy érezték, azért születtek, hogy ne csak magukra gondoljanak, hanem az emberiségre, a közösségre, a jövőre.

Ez a gondolat ötvözi egységesszé, a több mint másfél száz portrét. A rövid, de nagy gondal és alapossággal megfogalmazott életrajzok mellett ott található az arcképek, s a vonatkozó irodalom jegyzéke.

Markovits Györgyi